

EKSPERTA VIEDOKLIS

PVN iekasēšanas īpatnības Latvijā

Valts Stūrmanis,
Apvienība par godīgiem nodokļiem

No PVN administrēšanas skatupunkta 2017. gads ir sācies interesanti. Eiropas Komisijas līmeni ir saklausīts Austrijas un Čehijas lūgums piešķirt tiesības piemērot vispārējo apgriezto PVN preču un pakalpojumu piegādēm, ja darījuma summa pārsniedz 10 tūkstošus eiro (rēķina robežvērtība). Neskatoties uz stāvokli, kad visām dalībvalstīm vēl jāizsaka piekrišana, ka PVN direktīva būtu papildināma ar šādu mehānismu, pats fakts ir interesants, jo līdzīgus priekšlikumus Komisija līdz šim kategoriski noraidīja.

Atgriezoties no nākotnes pie šodienas aktualitātēm Latvijā, jāatzīst, ka februāra sākumā paustas dažas ievēribas cienīgas publiskas atklāsmes par PVN iekasēšanas specifikā Latvijā. Zvērināta advokātu biroja *Sorainen* pārstāvis Jānis Taukačs publiski puda dažas savas atziņas, un viena no tām bija, ka Valsts ieņēmumu dienesta (VID) veikto auditu mērķis ir tikai un vienīgi sodīšana, nevis palīdzība uzņēmumam sakārtot savu uzņēmējdarbību un nodokļu nomaksu. Atziņas radīja tādu kā sniega bumbas efektu, kas rezultējās VID publiskā atbildē: VID darbu pārbauda tiesas, un tās 2016. gadā atzinušas, ka 92% tiesvedību tiesas spriedums ir VID daļā vai pilnībā labvēlīgs. Lai tiesu statistika būtu nedaudz skaidrāka un VID atbilde pikantāka, jāņem vērā, ka arī VID auditu statistika liecina par augstu rezultativitāti. Nodokļu auditu 94% gadījumu beidzas ar papildus nodokļu uzrēķinu. VID saka, ka strādā pareizi, balstoties uz tiesu statistiku, no otras puses, uz VID statistikas pamata var teikt, ka VID soda, nevis au-

” Ar kādām metodēm un uz kāda pamata VID atsaka atmaksāt PVN pārmaksas, sabiedrībai nav redzams, jo VID darbs nav caurskatāms. VID lēmumu saturs publiski nav pieejams, un izmaiņas VID administratīvajā praksē atspoguļojas tikai statistikā. Izdarot secinājumus par administratīvo praksi, jāpatur prātā, ka VID uzvaras gājiens tiesās ir Latvijas administratīvo tiesu veidotas prakses rezultāts.

dzina. Atliek tikai minēt, kuram ir taisnība. Turpinot ar skaitļiem, no VID mājaslapā pieejamās statistikas datiem skaidri redzams, ka PVN ieņēmumi 2016. gadā, salīdzinot ar 2015. gadu, palielinājušies par 115,32 miljoniem eiro jeb 6,1 %. Tai pat laikā šāds pieaugums nenodrošināja ieņēmumu plāna izpildi un panāktis pretēji kopējās darījumu vērtības samazinājumam. Ar kādiem instrumentiem var panākt šādu rezultātu? Raidījums *Nekā personīga* (05.02.2017) vēstīja – statistika apliecina, ka jau no 2015. gada oktobra

valsts PVN saņem par vidēji 10 miljoniem eiro mēnesī vairāk, jo samazinājušās PVN priekšnodokļa atmaksas. Līdz 2015. gada rudenim VID regulāri atmaksāja atpakaļ 1/3 no iekasētā. Tagad proporcija ir 1/4. Valstij ik mēnesi paliek par 10 miljoniem eiro vairāk. Raidījums secina, ka valdība tagad nevarētu sevi slavēt par veiksmīgi izpildītu budžetu, ja nebūtu šī samazinājuma PVN atmaksā. Ar kādām metodēm un uz kāda pamata VID atsaka atmaksāt PVN pārmaksas, sabiedrībai nav redzams, jo VID darbs

nav caurskatāms. VID lēmumu saturs publiski nav pieejams, un izmaiņas VID administratīvajā praksē atspoguļojas tikai statistikā. Izdarot secinājumus par administratīvo praksi, jāpatur prātā, ka VID uzvaras gājiens tiesās ir Latvijas administratīvo tiesu veidotas prakses rezultāts. Latvijas tiesu darbu var atzīt par nepamatotu tikai tad, ja Latvijas tiesa, kas izskata konkrētu lietu, ar prejudiciālo jautājumu vērsas Eiropas Savienības tiesā, lai tā ar savu spriedumu sniegtu vadlīnijas par to, kā izšķirams strīds. Lieki piebilst, ka šāda prakse no Latvijas būtiskos jautājumos ir samērā reta parādība un rezultāts neprognozējams. Pēc šīm diskusijām ir skaidrs, ka ar PVN problemātiku tiek strādāts un uzņēmumiem darījumu partneri ir jāizvēlas rūpīgāk nekā iepriekš. Katram pašam sevi laicīgi jāsapņo un atbilstoši biznesa specifikai, zināšanām un spējām darījumu partneri jāpārbauda. Jāsamazina iespēja tikt iesaistītiem PVN krāpšanā, citādi neuzmanības dēļ būs jāuzlabo VID un tiesu rezultativitātes statistika.